

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การศึกษาทักษะการทำคลอดปกติและความคิดเห็นต่อการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จากการสอนทักษะการทำคลอดปกติโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาทักษะการทำคลอดปกติของนักศึกษาพยาบาล จากการสอนทักษะการทำคลอดปกติ โดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนทักษะการทำคลอดปกติ โดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน

สมมุติฐานการวิจัย

ทักษะในการทำคลอดปกติของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่เรียนจากการสอนโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกันอยู่ในระดับดีกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาวิชา ประสพการณ์การพยาบาลแม่และเด็ก 1 รหัสวิชา NG 3513 ปีการศึกษา 2541 ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการทำคลอดปกติ ด้านการเตรียมผลงานที่และอุปกรณ์เครื่องใช้ การเตรียมผู้คลอด การทำคลอดของนักศึกษาพยาบาล และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการสอนทักษะการทำคลอดปกติโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศเป็นผู้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะการทำคลอดปกติของนักศึกษาพยาบาลด้วยตนเอง ภายหลังจากการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน และประเมินจากการทำคลอดผู้คลอดจริงในรายที่สาม ส่วนแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน สอบถามหลังจากได้ผ่านการเรียนการสอนทักษะการทำคลอดปกติโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistic Package For Social Science) วิเคราะห์หาค่ามัธยิมเลขคณิต (Arithemtic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Divition) ทุกรายข้อในแต่ละคนของแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะการทำคลอดปกติ และแบบสอบถามความกีดเห็นต่อการสอนทักษะการทำคลอดปกติโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน แล้วนำผลวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน

สมมติฐานกำหนดไว้ว่า ทักษะในการทำคลอดปกติของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่เรียนจากการสอนโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน อยู่ในระดับดีกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จากผลงานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้น เป็นการฝึกทักษะการทำคลอดที่มีขอบข่ายผลมผลานกันหลายรูปแบบ ตั้งแต่การบรรยาย ฉายสไลด์ คู่มือทัศน จาธิตการทำคลอดกับหุ่นจำลอง และให้นักศึกษาฝึกหัดทำคลอดกับหุ่นกันเองจนกว่าจะคล่อง โดยมีกลุ่มของนักศึกษาจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อนที่จะปฏิบัติทำคลอด จึงทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ดีสอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวว่า "ประโยชน์ของการสาธิต และการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง จะทำให้เกิดความสนใจ และตั้งใจให้ทดลองปฏิบัติแนวใหม่ ทำให้เกิดการจดจำได้มากกว่า การฟัง การอ่าน ซึ่งมองเห็นของจริงหรือของจำลอง ขั้นตอนการสาธิตหรือการทดลองปฏิบัติสามารถยืดหยุ่น หรือแสดงซ้ำได้เมื่อจำเป็น บางตอนแสดงได้อย่างละเอียด" (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2534 : 138-139) และสอดคล้องกับงานศึกษาของ เฮนคัลแมน และบอส (Hencalmen and Boss, 1986 : 674-679) ที่ได้ทำการศึกษาผลการสอนโดยวิธีให้เพื่อนช่วยสอน ในนักเรียนแพทย์ปีที่ 1 วิชา Gross Anatomy Laboratory ของมหาวิทยาลัยออตาว่า พบว่านักเรียนแพทย์กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจวิธีการเรียน และได้รับความรู้มากกว่าการเรียนที่ครูสอนปกติ

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะการทำคลอดปกติของนักศึกษาพยาบาล ในแต่ละด้านพบว่า ด้านการเตรียมสถานที่และอุปกรณ์เครื่องใช้ทุกรายการอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานคือมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.42-4.17 เป็นเพราะว่า การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์เครื่องใช้ในการเรียนการสอนสามารถจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์จำลองได้เหมือนของจริง รวมทั้งนักศึกษสามารถปฏิบัติซ้ำบ่อยๆจนคล่องแคล่วได้ด้วยตนเอง และเมื่อขึ้นฝึกปฏิบัติจริงนักศึกษสามารถเตรียมสถานที่และอุปกรณ์เครื่องใช้ได้ล่วงหน้า ถ้าทราบว่าจะมีผู้คลอดจะคลอด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กลยาตันผลาชีวะ (2524 : 80) ที่ว่าการให้นักศึกษาได้ฝึกซ้ำบ่อยๆ เป็นส่วนหนึ่งทำให้นักศึกษาเกิดทักษะในการปฏิบัติขึ้นได้ ส่วนรายการเตรียมยากระตุ้นการหดตัวหลังคลอดได้ถูก และเตรียม

อุปกรณ์การฉีดยากระตุ้นการหดตัวของมดลูกได้ถูกต้อง มีค่า S.D. กว้าง คือ 1.73 แสดงว่า กลุ่มนักศึกษา มีความสามารถด้านนี้แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การเตรียมอุปกรณ์ยาฉีด และเตรียมยาฉีด เป็นความรู้การพยาบาลพื้นฐานตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ซึ่งนักศึกษาแต่ละคนได้รับทักษะหรือประสบการณ์ไม่เท่าเทียมกัน

ด้านการเตรียมผู้คลอดพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์สูงกว่ามาตรฐาน คือมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.08-3.50 ยกเว้น การอธิบายให้ผู้คลอดทราบถึงขั้นตอนในการทำคลอด กระบวนการคลอด แผนการรักษา และการช่วยเหลือในระยะคลอด ได้ค่าเฉลี่ย 2.78 เป็นเพราะขณะฝึกปฏิบัติทำคลอดกับผู้คลอดจริง สถานการณ์จริงจะมีความแตกต่างกันแล้วแต่สภาพของผู้คลอด ไม่เป็นไปตามการฝึกปฏิบัติที่ต้องการ จึงเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับตัวของนักศึกษาที่ไม่สามารถนำความรู้จากการเรียนการสอนกับสถานการณ์จำลอง มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ฟาริดา อิบราฮิม (2522 : 22-23) ที่ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในขณะที่ฝึกปฏิบัติที่พบได้คือ มีความลำบากใจที่ว่าไม่สามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยเพื่อแก้ปัญหาได้

ด้านการเตรียมผู้คลอด อุปกรณ์การทำคลอดในขณะคลอด การทำคลอด การช่วยเหลือ และประเมินผลภาวะทารกแรกเกิดทันที การทำคลอดรก และการประเมินผลภาวะผู้คลอดหลังคลอด พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานคือ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.08-4.67 ยกเว้นการบอกผู้คลอดให้ทราบว่า เข้าสู่ระยะคลอดได้ค่าเฉลี่ย 2.67 การตรวจทางช่องคลอด เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการคลอดได้ค่าเฉลี่ย 2.25 การเชิษผู้คลอดแบ่งขณะมดลูกหดตัว และประเมินสภาพผู้คลอดระยะเวลาของการทำคลอด (ตรวจลักษณะการหดตัวของมดลูกทุกๆ 5 นาที ตรวจกระเพาะปัสสาวะเต็ม ภาวะจิตใจ) ได้ค่าเฉลี่ย 2.92 บอกผู้ช่วยคลอดฟังเสียงหัวใจทารกทุก 5 นาที ได้ค่าเฉลี่ย 2.67 บอกผู้คลอดหยุดเบ่งเมื่อศีรษะมี Crowning และเมื่อทารกคลอดได้ครั้งตัวใช้ลูกดูบยางแดงดูดสิ่งที่ยังค้างภายในปาก คอ จมูก ของทารกทางเดินหายใจโล่ง ได้ค่าเฉลี่ย 2.25 และดูดสิ่งที่ยังค้างในปาก คอ และจมูก จนทางเดินหายใจโล่งและกระตุ้นทารกให้ร้องได้อย่างถูกวิธี ได้ค่าเฉลี่ย 2.83 จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐาน เป็นกิจกรรมหรือสถานการณ์ของผู้คลอดที่ไม่สามารถจัดสถานการณ์จำลองให้ฝึกปฏิบัติได้เหมือนสถานการณ์จริง ทำให้นักศึกษาไม่สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการฝึกทักษะในสถานการณ์จำลอง ไปใช้กับสถานการณ์ที่เป็นจริง ดังคำกล่าวที่ว่า " สถานการณ์จำลองไม่ใช่สถานการณ์จริง และสถานการณ์จำลองมักจำลองแบบได้ง่ายกว่าสถานการณ์จริง ผู้เรียนไม่สามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ที่ได้จากเกมจำลองสถานการณ์ไปยังสถานการณ์จริงได้ " (บุญชน ศรีสะอาด. 2537 : 63) ประกอบกับภาวะการคลอดเป็นภาวะวิกฤตฉุกเฉินต้องการการตัดสินใจที่ดีและถูกต้อง ไม่มีเวลาในการลองผิดลองถูก เพื่อความปลอดภัยทั้งมารดาและทารกทำให้นักศึกษาเกิดความเครียด วิตกกังวลและกลัว ซึ่งมีผลทำให้ขาดสมาธิและลด

ประสิทธิภาพของการทำงานลง ความเครียดมีผลกระทบต่อการตัดสินใจต่างๆ เวลาเครียดแล้วตัดสินใจจะไม่ดีหรือการตัดสินใจผิดๆ ตัดสินใจผิดพลาด หรือตัดสินใจไปในทางที่เกิดอันตรายได้ (ประเวศ ภาลี. 2535 : 7)

จากข้อสังเกต จะเห็นได้ว่า ทักษะใดหรือพฤติกรรมใดที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติร่วมกันได้ หรือสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ เช่น การเตรียมสถานที่ การเตรียมอุปกรณ์เครื่องใช้ในการทำคลอด จะมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน และผลการประเมินด้านความคิดเห็น ซึ่งนักศึกษาจะมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนทักษะหรือพฤติกรรมที่นักศึกษาต้องปฏิบัติคนเดียว เช่น ทักษะการทำคลอด หรือทักษะที่ต้องบอก หรืออธิบายให้ผู้คลอดรับรู้อะไรปฏิบัติ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นเพราะว่า ทักษะเหล่านี้จะต้องอาศัยทักษะส่วนบุคคล ความรู้พื้นฐานเดิม การตัดสินใจ ไหวพริบปฏิภาณของแต่ละบุคคล แนวทางการแก้ไขปัญหา อาจารย์นิเทศจะต้องดูแลอย่างใกล้ชิด คอยให้กำลังใจ ชี้นำ มีทักษะเบื้องต้น ทักษะย่อยให้ชำนาญก่อน จึงไปฝึกทักษะที่ซับซ้อนมากขึ้น

ด้านความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการเขียนทักษะการทำคลอดปกติโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการเตรียมการคลอด นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกรายการ คือมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.83-4.25 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ด้านการเตรียมการคลอด เป็นการเตรียมล่วงหน้า และมีความพร้อมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอนทักษะการทำคลอดโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน พบว่า ส่วนใหญ่ นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67-4.42 เป็นเพราะว่าเป็นวิธีการสอนที่มีหลายรูปแบบ พร้อมทั้งมีสื่อการสอนพร้อม มีโอกาสฝึกทักษะกับสถานการณ์จำลองด้วยตนเองหลายๆครั้งจนคล่อง โดยฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเหลือคอยชี้แจงเมื่อปฏิบัติไม่ถูก และมีส่วนร่วมในกิจกรรม ร่วมประเมิน บรรยายากเป็นกันเอง ทราบข้อบกพร่องของตนเอง นักศึกษารู้สึกว่า ตนเองมีความสามารถและมีความมั่นใจมากขึ้น รู้สึกกล้าและพร้อมเมื่อฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริงสอดคล้องกับการศึกษาของ นพรัตน์ นวยจรณ์ (2534) เรื่องเปรียบเทียบประสิทธิผลการศึกษากการฝึกทักษะปฏิบัติการพยาบาล เรื่องวิธีการใช้กระเป่าเย็บระหว่างการฝึกตามปกติ เป็นการฝึกเพื่อนสอนเพื่อนแก่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลชยันต 2534 พบว่า กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเปิดโอกาสให้ซักถามขณะการฝึกปฏิบัติ กลุ่มนักศึกษามีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาจารย์ดูแลการฝึกของนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง อาจารย์สามารถชี้แจงข้อบกพร่องของนักศึกษาในการปฏิบัติ และนักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง คือมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50 - 4.83 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนรู้

ร่วมกันคือ จัดนักศึกษาเป็นกลุ่มเล็ก ๆ นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกัน นักศึกษามีอิสระในการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ทำให้ นักศึกษามองเห็นปัญหา และสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีผลทำให้นักศึกษาลงมือประเมินตนเองได้ และจากการสอนเป็นกลุ่มเล็ก อาจารย์นิเทศนักศึกษาได้อย่างใกล้ชิด ทำให้อาจารย์ สามารถเห็นข้อบกพร่องของนักศึกษาแต่ละคนได้

ส่วนรายการการฝึกทำคลอดกับหุ่นจำลองทำให้คล่องตัว และเกิดการเขียนรู้เหมือนการทำคลอดจริง นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.33 จะสอดคล้องกับผลจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทักษะการทำคลอดปกติ จากวิธีการสอนโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งได้ผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นเพราะว่า การสร้างสถานการณ์การคลอดไม่สามารถสร้างสถานการณ์ได้เหมือนจริง และสภาพของผู้คลอดแต่ละคนแตกต่างกัน ทำให้นักศึกษาไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกในสถานการณ์จำลองไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงได้

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00-4.42 ยกเว้น รายการนักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด คือมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.83 ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า การประเมินตนเองเป็นสิ่งที่นักศึกษาลงมือวิเคราะห์ตนเองได้ว่า กิจกรรมใดหรือพฤติกรรมใดของตนอยู่ในระดับ ดี ปานกลาง ไม่ดี ซึ่งเป็นแนวทางให้นักศึกษานำมาปรับปรุง หรือพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นในกิจกรรม หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงพอใจ

ความยุ่งยากประการหนึ่งในการวัดภาคปฏิบัติคือ การตรวจให้คะแนนซึ่งมักจะขาดความเชื่อมั่น ทั้งนี้เพราะโดยปกติแล้วผู้สอนนิยมให้คะแนน ผลงานการปฏิบัติของผู้เรียนโดยใช้วิธีการสังเกตแล้วตัดสินใจให้คะแนนทันที ย่อมเกิดความผิดพลาดได้ง่าย จะทำให้คะแนนที่ได้มีค่าความเชื่อมั่นต่ำ ไม่ตรงกับความเป็นจริง วิธีตรวจให้คะแนนภาคปฏิบัติที่นิยมใช้กันมากคือ ใช้แบบสำรวจรายการ (Check list) และการจัดอันดับคุณภาพ (Rating scale) (โทศาล , 2526 : 90-93) เพราะฉะนั้นการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง เป็นการประเมินผลงานด้วยการเปรียบเทียบกันในกลุ่ม ทำให้นักศึกษาลงมือแยกกลุ่มตนเองได้ ใคร ดี ปานกลาง ไม่ดี และผลการประเมินตนเองของนักศึกษา สามารถนำพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินของอาจารย์ทำให้เกิดความตรงใกล้ความเป็นจริงได้มากที่สุด

จากข้อสังเกต การประเมินด้านความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนทักษะการทำคลอดปกติโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุดในด้าน กลุ่มนักศึกษามีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ซักถามขณะฝึกปฏิบัติ อาจารย์ดูแลการฝึกของนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง อาจารย์สามารถชี้แจงข้อบกพร่องของนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติและนักศึกษามีส่วนร่วมในการ

ประเมินตนเอง ซึ่งข้อคิดเห็นของนักศึกษานี้ ควรจะนำไปพิจารณาเป็นแนวทางใน การนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติทุกๆวิชา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านการฝึกทักษะการทำคลอดโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และนำไปใช้ในการเรียนการสอนการฝึกทักษะการทำคลอดปกติกับนักศึกษาพยาบาลต่อไป

2. นำรูปแบบการสอนทักษะการทำคลอดปกติโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกันไปใช้ในการสอนทักษะการปฏิบัติด้านอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ศึกษารูปแบบอื่นๆในการฝึกทักษะการทำคลอดที่มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานทุกๆด้าน

2. ศึกษาตัวแปรอื่นๆที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนทักษะการทำคลอดในสถานการณ์เป็นจริง เช่น ทิศนคติ ความพร้อมทางด้านทฤษฎี สภาพแวดล้อมบนหอผู้ป่วย ฯลฯ

3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาอื่นๆภาคทฤษฎี โดยใช้ในการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนรู้ร่วมกัน